Αλληλεγγύη και φιλανθρωπία (Απόστολος Παπαδημητρίου)

Categories : ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Date : 31 Ιανουαρίου, 2013

Καθώς η οικονομική κρίση εντείνεται και η φτώχια εξαπλώνεται σε ευρύτερα στρώματα του λαού μας δίδεται σε κάποιους εμπαθείς εχθρούς της Εκκλησίας η αφορμή να πλήξουν αυτήν έμμεσα «παίζοντας» με τις λέξεις. Έτσι είναι πλέον του συρμού η χρήση της λέξης αλληλεγγύη, οι χρήστες της οποίας διαστέλλουν αυτήν ευκαίρως ακαίρως από τη λέξη φιλανθρωπία, όρο κατ' εξοχήν εκκλησιαστικό, τονίζοντας την υπέρτερη αξία της πρώτης έναντι της δεύτερης.

Κατ' αρχήν ας τονίσουμε την ειδοποιό διαφορά μεταξύ των θέσεων της Εκκλησίας και του κόσμου έναντι του ανθρώπου. Για την Εκκλησία ο άνθρωπος είναι πρόσωπο μοναδικό και ανεπανάληπτο, πλασμένος κατ' εικόνα Θεού. Συνεπώς οι μεταξύ των ανθρώπων σχέσεις είναι σχέσεις αδελφοσύνης. Ο Χριστός τόνισε εξαιρέτως τη φιλανθρωπία του Θεού, ο οποίος από την άπειρη αγάπη του «τον υιόν αυτού τον μονογενή έδωκεν, ίνα πας ο πιστεύων εις αυτόν μη απόλυται αλλ' έχει ζωήν αιώνιον». Στην παραβολή του καλού Σαμαρείτη τονίζεται το χρέος μας έναντι του πάσχοντος πλησίον μας. Η φιλανθρωπία του Θεού διαφαίνεται πλήρως στην παραβολή της μελλούσης κρίσεως, με την οποία γίνεται γνωστό ότι τη βασιλεία των ουρανών θα κληρονομήσουν εκείνοι που στάθηκαν φιλάνθρωπα έναντι του πλησίον τους.

Ο σύγχρονος δυτικός κόσμος, υλιστικός θεωρητικά και πρακτικά, κινείται και δρα ερήμην του Θεού. Ο άνθρωπος γι' αυτόν δεν είναι πρόσωπο πλασμένο για την αιωνιότητα, αλλά καρπός των αδιαφόρετων (τυχαίων) φυσικών δυνάμεων (Μονό) ή ζώο που κάνει εργαλεία (ιστορικός υλισμός). Ο όρος πρόσωπο, ακριβώς επειδή είναι σε χρήση από την Εκκλησία του Χριστού έχει υποκατασταθεί από τον όρο άτομο. Και καθημερινά γινόμαστε μάρτυρες υποβιβασμού του ανθρώπου σε αριθμό με ευρεία χρήση στα πάσης φύσεως κοινωνικά μητρώα και στα άλλα των στρατοπέδων συγκέντρωσης.

Τί το κακό ενυπάρχει άραγε για τον κόσμο στον όρο φιλανθρωπία; Πρώτος προφανής είναι το ότι αυτός είναι όρος εκκλησιαστικός και ο κόσμος αντιμάχεται την Εκκλησία. Δεύτερος πολύ σημαντικός, τον οποίο θέλουμε οι χριστιανοί να αγνοούμε, είναι το ότι η φιλανθρωπία έχει εν πολλοίς εκπέσει σε επίδειξη ευσπλαχνίας των

εχόντων, οι οποίοι σε αρκετές περιπτώσεις κατά το σχετικά πρόσφατο παρελθόν ελάμβαναν εύσημα από εκκλησιαστικά πρόσωπα για τα φιλάνθρωπα αισθήματα. Ο Χριστός δεν υπέδειξε απλώς να είμαστε φιλάνθρωποι, αλλά τόνισε ότι πρέπει να ενεργούμε και «εν κρυπτώ». Όχι προς το θεαθήναι, όχι για να αποκομίζουμε καρπούς κενοδοξίας. Ο Χριστός τόνισε ιδιαίτερα στον πλούσιο νέο, που τηρούσε όλες τις εντολές του νόμου, ότι απέμεινε κάτι ακόμη πολύ σημαντικό για να καταστεί τέλειος: Να πωλήσει τα υπάρχοντά του, να τα διανείμει στους φτωχούς και να τον ακολουθήσει, Αυτόν που δεν είχε πού την κεφαλήν κλίνει! Συνεπώς υπό το πνεύμα του Ευαγγελίου του Χριστού είναι απαράδεκτο να ακούγεται μάλιστα και σε κηρύγματα εντός ναών, ότι οι πλούσιοι είναι ευλογημένοι από τον Θεό, ώστε να ελεούν τους έχοντες ανάγκη. Μήπως τότε οι φτωχοί είναι οι καταραμένοι από τον Θεό; Αλλά ο Χριστός κήρυξε ξεκάθαρα ότι είναι πολύ δύσκολο οι πλούσιοι να εισέλθουν στη βασιλεία των ουρανών. Μάλιστα ο αδελφόθεος Ιάκωβος στην επιστολή του γράφει ότι οι κραυγές των θεριστών, απ’ τους οποίους στερήθηκε ο μισθός εκ μέρους των γαιοκτημόνων έφτασαν στα αυτιά του Θεού. Η κοινωνική αδικία είναι απόρροια της απληστίας και αφιλανθρωπίας και στηλιτεύεται τόσο στο Ευαγγέλιο (παραβολές του πλουσίου και φτωχού Λαζάρου, άφρονος πλουσίου) όσο και από τους Πατέρες της Εκκλησίας.

Αραγε μελέτησαν ποτέ οι εχθροί της Εκκλησίας όχι βέβαια τα έργα των Πατέρων αυτής, αλλά, τουλάχιστον, το Ευαγγέλιο από περιέργεια; Αναλώνουν τη ζωή τους σε πολεμική κατά της Εκκλησίας καραδοκούντες να βρουν ολισθήματα μελών αυτής, ώστε να τα χρησιμοποιήσουν ως επιχειρήματα κατά του Χριστού! Ναι είναι γεγονός ότι η Εκκλησία έλαβε κατά καιρούς βοήθεια από πλουσίους. Δεν ήταν σε πλείστες όσες από τις περιπτώσεις η φιλευσπλαχνία και φιλανθρωπία κίνητρο για την προσφορά. Ήταν η διάθεση για επίδειξη και η κενοδοξία. Ήταν όμως και κάτι χειρότερο: Η επιδίωξη συμμαχίας με την Εκκλησία, ώστε αυτή να μη στηλιτεύει τον πλούτο και τους πλουσίους με τη δριμύτητα, που στηλίτευσε ο Χριστός και οι Πατέρες της Εκκλησίας. Η αστική τάξη, η άκρως αντιεκκλησιαστική στη γέννησή της, καθώς η θρησκευτική ηγεσία στη Δύση είχε ευλογήσει όχι μόνο τον πλούτο των εκφύλων ευγενών, αλλά και τη στέρηση της ελευθερίας των πολιτών – θείων εικόνων, με την πάροδο του χρόνου προχώρησε σε ιστορικό συμβιβασμό με τους εκπροσώπους της δυτικής χριστιανοσύνης, ώστε αυτοί να ασκούν είδος λογοκρισίας στο Ευαγγέλιο. Έτσι οδηγηθήκαμε στην απαγγελία της κατηγορίας εκ μέρους του Μαρξ ότι «η θρησκεία είναι το όπιο του λαού»!

Έγινε κατανοητό ότι εκείνοι που ενοχλούνται σήμερα από τον όρο φιλανθρωπία είναι οι επηρεασμένοι από τη μαρξιστική ανάλυση της ανθρώπινης κοινωνίας σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό. Μάλιστα κάποιοι φθάνουν στην ακρότητα να καταγγείλουν την όποια εκδήλωση συμπαράστασης προς τον πάσχοντα συνάνθρωπό μας ως ενέργεια που ενισχύει την αστική τάξη στην άσκηση της απάνθρωπης (αφιλάνθρωπης εκκλησιαστικά) πολιτικής της. Εκείνο που δεν συνειδητοποίησαν οι

εχθροί της αστικής τάξης (τι κρίμα οι χριστιανοί να θεωρούνται απ' αυτούς συνοδοιπόροι των πλουτοκρατών και εν πολλοίς όντως να είναι!) είναι η ακραία αντίφαση μεταξύ της φιλοσοφίας του ιστορικού υλισμού και του ιδανικού κόσμου, τον οποίο οι οπαδοί της οραματίζονται! Ο Βλαντιμίρ Σολόβιεφ, ο οποίος ακροβάτησε μεταξύ άρνησης και κατάφασης προς τον Θεό απέδωσε την αντίφαση αυτή με άκρως χαρακτηριστικό τρόπο: Ο άνθρωπος κατάγεται από τον πίθηκο. Λοιπόν, αγαπάτε αλλήλους!

Αλληλεγγύη λοιπόν προς αυτούς που το σύστημα πληγώνει πολύ. Αλληλεγγύη από εμάς που νοιώθουμε επίσης να μας πληγώνει κάπως λιγότερο. Αλλά όταν με την πάροδο του χρόνου αποκάμουμε με το να είμαστε θύματα της κοινωνικής αδικίας, όταν μας χαμογελάσει η λάγνα εξουσία με την προσφορά κάποιου θώκου ή η τύχη με τις ευκαιρίες που το αστικό σύστημα προσφέρει στους ικανούς αλλά και καπάτσους; (πόσο χαρακτηριστική αυτή η ξένη λέξη!). Τότε περνούμε στην άλλη πλευρά και αντικαθιστούμε τη λέξη αλληλεγγύη με τη φιλανθρωπία. Τότε πηγαίνουμε στις δοξολογίες και συνεργαζόμαστε με την Εκκλησία, το όπιο του λαού, προς ανακούφιση των θυμάτων μας. Είναι καιρός πλέον να παραδεχθούμε: Δεν είναι μόνο οι θρησκευτικοί ηγέτες που συγκαλύπτουν τον επαναστατικό λόγο του Ευαγγελίου του Χριστού, είναι πολύ περισσότεροι οι άλλοι οι οποίοι στρατεύτηκαν αρχικά στον αγώνα για την αλλαγή του κόσμου με το όραμα της κοινωνικής δικαιοσύνης ερήμην του Χριστού και πέρασαν στην υπηρεσία του συστήματος. Και στη μία και στην άλλη περίπτωση έχουμε έκδηλο τον θρίαμβο του αστισμού, το θρίαμβο του ενστίκτου επί της πίστεως ή της ιδεολογίας. Μήπως τώρα που δοκιμαζόμαστε μπορούμε να κατανοήσουμε τη μεγάλη σημασία της ασκητικής θεώρησης του βίου και του χρέους της φιλανθρωπίας;

«ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ»